

नेपाल खानेपानी संस्थान

स्तर : अधिकृत, सेवा : प्रशासन, समूह : कानून, तह : ७, पद: कानून अधिकृत
खुला तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको लागि पाठ्यक्रम

पाठ्यक्रम योजनालाई निम्नानुसारका दुई चरणमा विभाजन गरिएको छ :

प्रथम चरण :- लिखित परीक्षा

पूर्णाङ्क :- २००

द्वितीय चरण :- अन्तर्वार्ता

पूर्णाङ्क :- ३०

परीक्षा योजना (Examination Scheme)

१. प्रथम चरण : लिखित परीक्षा (Written Examination)

पूर्णाङ्क :- २००

पत्र	विषय	पूर्णाङ्क	उत्तीर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली	प्रश्न संख्या X अङ्क	समय
प्रथम	शासकीय व्यवस्था र संस्थागत ज्ञान	१००	४०	विषयगत	१० प्रश्न X १० अङ्क	३ घण्टा
द्वितीय	सेवा सम्बन्धी	१००	४०	विषयगत	१० प्रश्न X १० अङ्क	३ घण्टा

२. द्वितीय चरण : अन्तर्वार्ता

पूर्णाङ्क :- ३०

विषय	पूर्णाङ्क	परीक्षा प्रणाली
अन्तर्वार्ता	३०	मौखिक

द्रष्टव्य :

- लिखित परीक्षाको माध्यम भाषा नेपाली वा अंग्रेजी अथवा नेपाली र अंग्रेजी दुवै हुनेछ ।
- प्रथम र द्वितीयपत्रको लिखित परीक्षा छुट्टाछुट्टै हुनेछ ।
- लिखित परीक्षामा सोधिने प्रश्नसंख्या र अङ्कभार यथासम्भव सम्बन्धित पत्र/विषयमा तोकिए अनुसार हुनेछ ।
- विषयगत प्रश्नको हकमा एउटै प्रश्नका दुई वा दुई भन्दा बढी भाग (Two or more parts of a single question) वा एउटा प्रश्न अन्तर्गत दुई वा बढी टिप्पणीहरू (Short notes) सोध्न सकिने छ ।
- विषयगत प्रश्नमा प्रत्येक पत्र/विषयका प्रत्येक खण्डका लागि छुट्टाछुट्टै उत्तरपुस्तिकाहरू हुनेछन् । परिक्षार्थीले प्रत्येक खण्डका प्रश्नको उत्तर सोही खण्डका उत्तरपुस्तिकामा लेख्नुपर्नेछ ।
- यस पाठ्यक्रम योजना अन्तर्गतका पत्र/विषयका विषयवस्तुमा जेसुकै लेखिएको भएतापनि पाठ्यक्रममा परेका कानून, ऐन, नियम, विनियम तथा नीतिहरू परीक्षाको मितिभन्दा ३ महिना अगाडि (संशोधन भएका वा संशोधन भई हटाईएका वा थप गरी संशोधन भई) कायम रहेकालाई यस पाठ्यक्रममा परेको सम्भन्धनु पर्दछ ।
- प्रथम चरणको परीक्षाबाट छनौट भएका उम्मेदवारलाई मात्र द्वितीय चरणको परीक्षामा सम्मिलित गराइनेछ ।
- पाठ्यक्रम स्वीकृत मिति :- २०८२/१२/१२

नेपाल खानेपानी संस्थान

स्तर : अधिकृत, सेवा : प्रशासन, समूह : कानून , तह : ७, पद: कानून अधिकृत
खुला तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको लागि पाठ्यक्रम

प्रथम पत्र - शासकीय व्यवस्था र संस्थागत ज्ञान

खण्ड (क) - (५० अङ्क)

(५ प्रश्न × १० अङ्क)

१. शासकीय व्यवस्थाका विविध पक्षहरू

- १.१ नेपालको संवैधानिक विकासक्रम र संविधानवाद
- १.२ नेपालको संविधान
- १.३ सरकारको कार्यक्षेत्र र भूमिका
- १.४ राज्यशक्तिको बांडफांड, शक्ति पृथकीकरण र सन्तुलन
- १.५ नेपालमा संघीय शासन प्रणाली, अन्तर सरकार व्यवस्थापन र यसको अवस्था
- १.६ सार्वजनिक सेवाको अवधारणा, आधारभुत मान्यता र विशेषता
- १.७ सरकार तथा सार्वजनिक क्षेत्रबाट प्रवाह गरिने सेवाहरू
- १.८ विद्युतीय शासन (E-Governance) र सेवा प्रवाहमा सूचना प्रविधिको प्रयोग
- १.९ सामाजिक न्याय, सामाजिक सुरक्षा र सामाजिक समावेशीकरण
- १.१० विद्युतीय अपराध (Cyber crime), मिलेमतो (Cartelling), एकाधिकार (Monopoly), भ्रष्टाचार र मुद्रा निर्मलीकरण (Money Laundering)

२. सार्वजनिक प्रशासन र व्यवस्थापन

- २.१ सार्वजनिक प्रशासनको अर्थ र उद्देश्य र महत्व
- २.२ व्यवस्थापनका सिद्धान्त र यसका नवीनतम प्रवृत्तिहरू
- २.३ मानव संशासन व्यवस्थापन
- २.४ व्यवस्थापनका विविध पक्षहरू : उत्प्रेरणा, मनोबल, नेतृत्व, निर्णय प्रकृया, संगठनात्मक व्यवहार, समूहकार्य, समूह गतिशीलता र कार्य संस्कृति
- २.५ संस्थागत सुशासन र संस्थागत सामाजिक उत्तरदायित्व
- २.६ सेवा प्रवाहमा तटस्थता, प्रतिबद्धता र पारदर्शिता
- २.७ सुशासन, नैतिकता, सदाचार र व्यवसायिकता
- २.८ सार्वजनिक नीति तर्जुमा, कार्यान्वयन, अनुगमन र मुल्यांकन

खण्ड (ख) - (५० अङ्क)

(५ प्रश्न × १० अङ्क)

३. संस्थागत ज्ञान

- ३.१ नेपालमा सार्वजनिक संस्थान
- ३.२ नेपाल खानेपानी संस्थानको उद्देश्य, संगठनात्मक संरचना, प्रमुख कार्य तथा सेवा क्षेत्र
- ३.३ पानीका विभिन्न श्रोत, श्रोत संरक्षणका उपाय तथा उपलब्ध श्रोतको दिगो उपयोग, भूमिगत तथा आकाशे पानीको प्रयोग
- ३.४ घरायसी, व्यवसायिक तथा ठूलो परिमाणमा पानी प्रशोधनका विधि
- ३.५ पानीको कारण हुन सक्ने रोगव्याधी तथा सो को रोकथामका उपाय
- ३.६ पानीजन्य विपद् र सो को व्यवस्थापन
- ३.७ नेपालमा खानेपानी व्यवस्थापनमा प्रयोग गरिएका मोडेल
- ३.८ खानेपानी तथा सरसफाई सम्बन्धित क्षेत्रमा भएका असल अभ्यास, निकायगत समन्वय र सम्बन्ध

नेपाल खानेपानी संस्थान

स्तर : अधिकृत, सेवा : प्रशासन, समूह : कानून , तह : ७, पद: कानून अधिकृत
खुला तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको लागि पाठ्यक्रम

- ३.९ दिगो विकास लक्ष्य, खानेपानीको गुणस्तरमान र नेपालमा पानीको गुणस्तर
३.१० World Water Council र International Water Association

४. सेवासँग सम्बद्ध कानून

- ४.१ राष्ट्रिय खानेपानी, सरसफाई तथा स्वच्छता नीति, २०८०
४.२ नेपाल खानेपानी संस्थान ऐन, २०४६
४.३ नेपाल खानेपानी संस्थानको कर्मचारी सेवा शर्त सम्बन्धी विनियमावली, २०८१
४.४ खानेपानी तथा सरसफाई ऐन, २०७९ र खानेपानी तथा सरसफाई नियमावली, २०८१
४.५ खानेपानी व्यवस्थापन बोर्ड ऐन, २०६३
४.६ राष्ट्रिय खानेपानी गुणस्तर मापदण्ड, २०७९
४.७ खानेपानी तथा सरसफाइ सेवा महशुल तथा सेवा शुल्क (निर्धारण सम्बन्धी) कार्यविधि, २०८१
४.८ वातावरण संरक्षण ऐन, २०७६ र वातावरण संरक्षण नियमावली, २०७७
४.९ सार्वजनिक खरिद ऐन, २०६३ र सार्वजनिक खरिद नियमावली, २०६४
४.१० आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व ऐन, २०७६ र आर्थिक कार्यविधि तथा वित्तीय उत्तरदायित्व नियमावली, २०७७
४.११ उपभोक्ता हित संरक्षण ऐन, २०७५
४.१२ सुशासन (व्यवस्थापन तथा सञ्चालन) ऐन, २०६४ तथा नियमावली, २०६५
४.१३ सूचनाको हक सम्बन्धी ऐन, २०६४ तथा नियमावली, २०६५
४.१४ भ्रष्टाचार निवारण ऐन, २०५९

नेपाल खानेपानी संस्थान

स्तर : अधिकृत, सेवा : प्रशासन, समूह : कानून , तह : ७, पद: कानून अधिकृत
खुला तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको लागि पाठ्यक्रम

द्वितीय पत्र - सेवा सम्बन्धी

खण्ड (क) - (६० अङ्क)

(६ प्रश्न × १० अङ्क)

१. कानूनको परिचय र सामान्य सिद्धान्त
  - १.१ कानूनको अर्थ, महत्व र कानूनका स्रोत
  - १.२ संविधानवादको सिद्धान्त र व्यवहार
  - १.३ कानूनको शासन
  - १.४ शक्ति पृथकीकरण र शक्ति नियन्त्रण र सन्तुलन
  - १.५ प्राकृतिक न्यायको सिद्धान्त
  - १.६ मौलिक हक र सो को प्रचलन

२. कानून र न्यायका सैद्धान्तिक पक्ष
  - २.१ सारवान कानून र कार्यविधि कानूनको परिचय र भिन्नता
  - २.२ कानून व्याख्याका सिद्धान्त
  - २.३ दण्डका सिद्धान्त
  - २.४ नजीरको सिद्धान्त
  - २.५ पिडित राहत शास्त्रका सिद्धान्त
  - २.६ विलम्बको सिद्धान्त
  - २.७ फौजदारी न्यायका सामान्य सिद्धान्त
  - २.८ फौजदारी न्याय प्रशासन र देवानी न्याय प्रशासनको आधारभूत भिन्नता
  - २.९ फौजदारी तथा देवानी संहिताका विशेषता
  - २.१० देवानी र फौजदारी कार्यविधि
  - २.११ विशेष र संक्षिप्त कार्यविधि

३. अदालतका काम कारवाही तथा व्यवहारीक विषय
  - ३.१ म्याद, हदम्याद, प्राडन्याय, हकदैया र अदालतको क्षेत्राधिकार
  - ३.२ रिट निवेदन, लिखित जवाफ र प्रतिरक्षा
  - ३.३ कानूनी राय र कानूनी रायको उपयोगिता
  - ३.४ लिखतको दर्ता र दरपिट
  - ३.५ प्रमाण संकलन तथा परीक्षण
  - ३.६ अदालती शुल्क, धरौटी, जमानी
  - ३.७ वारेस, तारिख, आदेश सम्बन्धी व्यवस्था
  - ३.८ दावी वा फिरादपत्र, प्रतिउत्तर र प्रतिवादी
  - ३.९ बयान, बकपत्र, वारेसनामा र मञ्जुरनामा सम्बन्धी व्यवस्था
  - ३.१० बहसनोट, बहसकला र बहस व्यवस्थापन
  - ३.११ अन्तरकालिन आदेश, अल्पकालिन आदेश र अन्तरिम आदेश
  - ३.१२ खरिद विधि, ठेक्का पट्टा, सम्भौता, करारनामा, अन्तराष्ट्रिय ठेक्कापट्टा
  - ३.१३ देवानी तथा फौजदारी मुद्दा र रिट निवेदनमा हुने आदेश वा फैसला कार्यान्वयन

नेपाल खानेपानी संस्थान

स्तर : अधिकृत, सेवा : प्रशासन, समूह : कानून , तह : ७, पद: कानून अधिकृत
खुला तथा आन्तरिक प्रतियोगितात्मक परीक्षाको लागि पाठ्यक्रम

खण्ड (ख) - (४० अङ्क)

(४ प्रश्न × १० अङ्क)

४. कानून तथा न्याय सम्बन्धी समसामयिक विषय
- ४.१ मानव अधिकार र अन्तर्राष्ट्रिय कानूनको अवधारणा
  - ४.२ मानव अधिकारको संरक्षण र सम्बर्द्धनमा नेपालमा भएका कानूनी व्यवस्था
  - ४.३ सार्वजनिक सरोकारको विवाद र रिट
  - ४.४ न्यायीक सक्रियता र आत्मसंयम
  - ४.५ पीडित न्याय प्रणालीको अवधारणा र प्रयोग
  - ४.६ उपभोक्ता अधिकार र उपभोक्ता हित संरक्षण
  - ४.७ विवाद समाधानको वैकल्पिक उपाय (Alternative Dispute Resolution)
५. कानून तर्जुमा तथा कानूनका विविध पक्ष
- ५.१ ऐन, नियम, विनियम, कार्यविधि र गठन आदेशको परिचय
  - ५.२ कानून तर्जुमा सम्बन्धी सामान्य जानकारी (ढाँचा र संरचना)
  - ५.३ सम्झौता वा करारनामाको निर्माण र कार्यान्वयन
  - ५.४ कानूनी लिखत सम्बन्धी ज्ञान र मस्यौदा सम्बन्धी सीप
  - ५.५ व्यवस्थापन विधि
  - ५.६ अधिकार प्रत्यायोजन
  - ५.७ प्रशासकिय कानून र प्रशासनिक निकायका न्यायिक अधिकार
  - ५.८ विभागिय सजाय र सो सम्बन्धी कार्यविधि